

До:

Г-н Бойко Борисов
Министър-председател на Република България

Г-жа Екатерина Захариева
Заместник министър-председател и Министър на външните работи

Г-жа Цеца Цачева
Министър на правосъдието

Копие до:

Г-н Румен Радев
Президент на Република България

Г-н Сотир Цацаров
Главен прокурор

Г-н Лозан Панов
Председател, Върховен касационен съд

Г-н Димитър Главчев
Председател на Народното събрание

Г-н Данаил Кирилов
Председател, Комисия по правни въпроси в Народното събрание

Г-н Огнян Златев
Ръководител, Представителство на Европейската комисия в България

ПОЗИЦИЯ

По отношение на съдебната реформа в България

Известно е, че в най-голям обществен интерес и от значение за правилното функциониране на икономиката е България да има същинско разделение на властите и, наред с това, независими, безпристрастни и ефективни съдилища и прокуратура, които

да служат първо и най-вече в полза на обществото. Алтернативата на този модел е институционална система, която не се ръководи от правото, а от наглед произволни действия на властимащите. На 25 януари 2016 г. вече заявихме своята позиция, изпращайки писмо до българските власти в този смисъл. Сега бихме желали да потвърдим отново своята позиция.

Твърдо убедени сме, че липсата на безпристрастен и ефективен съд и прокуратура безспорно се явява една от най-съществените бариери пред икономическия растеж в България, привличането на чуждестранни инвестиции и създаването на равни условия за всички икономически оператори - чуждестранни инвеститори или български предприемачи, независимо дали настоящи или потенциални.

Следователно, като представители на някои от най-големите международни инвеститори в България, но и на множество местни, български компании, наш дълг е да заявим своята позиция и да направим така, че гласът на бизнеса да бъде чут по въпроса за съдебната реформа в България.

Водени от горните съображения, изразяваме своята подкрепа за общите принципи, залегнали в основата на заключенията и препоръките в доклада за независимия технически анализ на структурния и функционален модел на Прокуратурата на Република България, изготвен под егидата на Службата за подкрепа за структурни реформи на Европейската комисия и оповестен на 20 декември 2016 г.

Приветстваме важните стъпки, предприети с изменението на Конституцията и Закона за съдебната власт през 2015 и 2016 година. Въпреки това оставаме твърдо убедени, че тези изменения са само началото, тъй като те не адресират някои от основните бъдещи тревога въпроси. В действителност, реформата на съдебната система в България далеч не е завършена. Този процес трябва да продължи с дължимото сериозно и отговорно отношение, поради простата причина, че се явява фундаментална предпоставка за постигането на истинско благоденствие за българската нация — първостепенно и неотменимо условие, което не търпи повече компромиси.

По-долу застъпваме някои от най-важните елементи, които вярваме, че трябва да са основополагащи за една истинска и пълна съдебна реформа, която би била от изключителна полза за българската икономика и общество:

☐ **Независимост на съдебната власт:** всички участници в политическия живот декларативно отстояват, че съдебната власт трябва да бъде независима, но липсва достатъчно силна политическа воля за осъществяване на така необходимите реформи, които да гарантират, че съдиите са изцяло неподвластни на политически натиск. В допълнение, прокуратурата не трябва да има каквато и да е роля (в рамките на пленума) относно решенията, свързани с кариерното развитие на съдиите и организацията на дейността на съдилищата. Въпреки, че миналогодишната реформа, и по-конкретно разделянето на Висшия съдебен съвет на две колегии, е безспорен

напредък, в крайна сметка податливостта на съдебната система на политическо влияние се корени в самата структура на съдебната колегия, в която квотата на политическите назначения остава прекалено силна и не възпира оказването на неправомерно влияние. Не беше направена последната и решаваща стъпка за предоставяне на пълна и неоспорима автономност на съдиите. Вместо това, каналите за потенциално политическо влияние остават отворени, а недопустимата ситуация, при която по определени въпроси съдилищата могат да бъдат поставени в положение на зависимост от членовете на ВСС от прокурорската квота (чрез пленума на съвета), продължава да е налице, независимо от постигнатото съглашение между основните политически партии за обратното.

Апелираме за предприемане на действия, които да гарантират пълната независимост на съдебната власт по всички институционални въпроси и да елиминират възможните механизми както за политическо влияние, така и за натиск върху съда от страна на прокуратурата чрез предприемане на необходимите последни стъпки за завършване на съдебната реформа в нейната цялост.

☐ **Прозрачност и отчетност на прокуратурата:** един от основните проблеми, свързан с последните промени по съдебната реформа, е обстоятелството, че прокуратурата на практика бе оставена без контрол, както преди. Безусловно подкрепяме независимостта на прокуратурата, но желаем да подчертаем, че действителното разделение на властите трябва да почива на система от ефективни механизми за взаимен контрол и баланс, както и че в едно наистина демократично общество не следва да съществува независимост без отчетност, тъй като това подкопава самите устои на демокрацията. Дълбоко обезпокоени сме от липсата на достатъчно отчетност на българската прокуратура пред обществото — обстоятелство, поради което действията ☐ биват възприемани като зависими от потенциално произволни решения на едно или друго лице.

На практика почти никъде другаде в Европа прокуратурата не е независима не само в осъществяването на своята рутинна дейност, но и от самата държава и обществото, на които е призвана да служи. Вярваме в необходимостта от провеждане на широк обществен дебат относно евентуалното изваждане на институцията от структурата на съдебната власт и установяването на механизъм за нейната отчетност пред изпълнителната и/или законодателната власт (например чрез по-нататъшна децентрализация, вменяване на задължения за докладване и налагане на реални санкции в случаи на разследвания, които могат да бъдат окачествени като произвол), което в крайна сметка да гарантира отчетността на институцията пред обществото.

Липсата на механизъм за съдебен контрол върху прокурорските решения в досъдебна фаза, в съчетание с липсата на реална отчетност на прокуратурата, са съществена причина за широко разпространеното усещане за беззаконие и безнаказаност, подкопаващо устоите на българското общество, и за това България да изостава в

редица обществено-икономически аспекти в сравнение с други държави-членки на ЕС от Източна Европа.

Водещите принципи на организация на прокуратурата следва да бъдат функционална независимост, ефективност, последователност (в решенията на прокуратурата) и прозрачност, и не на последно място отчетност, като обединяващ елемент. В това отношение, публикуваният на 20 декември 2016 г. доклад на експертите от Службата за подкрепа за структурни реформи на Европейската комисия съдържа изключително полезни предложения, които следва да бъдат доразвити.

Наказателно-процесуалният кодекс и Наказателният кодекс трябва да бъдат осъвременени, като на прокуратурата бъдат предоставени по-широки правомощия, но и вменена отговорност, в съчетание с по-голяма вътрешна и структурна автономност и действащи механизми за отчетност. Това е безспорно необходима предпоставка за успешното наказателно преследване на престъпни деяния, особено на корупционни престъпления от висок обществен интерес, но също така например и на всички видове измами, особено такива, свързани със злоупотреби с Търговския регистър и с разпоредби на Търговския закон. Не трябва да забравяме, че голямата власт неизменно върви ръка за ръка с голяма отговорност.

Необходимо е в рамките на самата прокуратура да бъдат приети публични (доколкото е възможно) вътрешни насоки и правила, на които да бъдат подчинени всички прокурорски решения. Те следва да заменят остарелия и на практика произволен принцип на „вътрешното убеждение“ на прокурорите, което ще гарантира реална прозрачност и последователност на прокурорските решения. Необходимо е да се въведат институционални гаранции, за да бъде осигурена независимостта на редовите прокурори и възможността те да направляват разследванията на основата на обективна преценка на фактите, като указията и намесата на административните ръководители / висшестоящите прокурори да бъдат ограничени до гарантирането на ефективно и последователно правоприлагане.

☒ **Повишаване на ефективността и ефикасността на съдебния процес:** уверени сме, че неприемливото, но наблюдавано в неизброими случаи, забавяне в досъдебна и съдебна фаза, е особено остър проблем, който подкопава функционирането на системата като цяло. В допълнение, общият принцип на случайно разпределение на делата както в прокуратурата, така и в съдилищата трябва да бъде укрепен чрез по-

голяма вътрешна отчетност и прозрачност, за да се гарантира, че разпределянето на делата не може да бъде манипулирано, гаранция, която е абсолютно необходима за една справедлива и ефективна съдебна система.

➤ **Електронно правосъдие и реформа на правното образование:** Ние сме убедени, и нашите правни експерти са единодушни, че разработването и въвеждането на истинска система на електронно правосъдие и модернизирването на правното образование в България и подобряване на неговото качество са абсолютно необходими, за да бъде съдебната реформа наистина всеобхватна и успешна.

Ние не сме експертите, които могат да отправят конкретни препоръки и предложения към участниците в политическия процес относно това дали и какви конституционни промени са необходими, или относно начина за осъществяване и завършване на една истинска реформа на съдебната власт. Наш дълг, обаче, е да работим непоколебимо за изграждането на среда на действителна правна сигурност и предвидимост, справедливост и равно третиране на всички инвеститори и предприемачи — среда, в която дори онези, които само мечтаят да създадат свой бизнес, вярват, че опитът да направят това си струва, и в която правната система подкрепя техните усилия, а не издига препятствия пред тях в услуга на малцина. За тази цел, България се нуждае от независима, ефективна и прозрачна съдебна система, способна да раздава равнопоставено правосъдие за всички, в съответствие със законите на нашата страна.

Реформата на съдебната система е в основата на всички останали реформи. Нейното осъществяване и завършване ще повиши потенциала за икономически растеж на България и ще допринесе за реален просперитет и справедливост за българското общество.

С уважение,

Advantage Austria София, Търговски отдел, Австрийско посолство, Улрике

Страка .....

Американска търговска камара в България, Д-р Красимира Чемишанска,

Президент .....

Британско-българска бизнес асоциация, Джон Мънъри, Председател .....

Българо-швейцарска търговска камара, Бони Бонев, Председател .....

Канадско-българска бизнес мрежа, Алекс Нестор, Вицепрезидент .....

Конфиндустрия България, Мария Луиза Мерони, Президент .....

Френско-българска търговска и индустриална камара, Стефан Дюлае,

Председател .....

Норвежко-българска бизнес група, Дейвид Хемпсън, Председател .....